

BODNÁR ILDIKÓ

ORSZÁGH LÁSZLÓ: ANGOL EREDETŰ ELEMOK A MAGYAR SZÓKÉSZLETBEN

Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2023. 176 lap

ORSZÁGH LÁSZLÓ: SZÓEREDEZTETÉSEK (53 JÖVEVÉNYSZÓ EREDETE ÉS A MAGYAR NYELVBÉ KERÜLÉSÜK KALANDOS ÚTJA)

Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2023. 207 lap

A magyar szókészlet angol eredetű elemeinek a vizsgálatával foglalkozó köteteket a szerzőjük személye, továbbá az a tény köti össze, hogy ezeket az írásokat Ország László eredetileg az 1960-as és 1970-es években publikálta, ám aktualizukat nemcsak hogy nem veszítették el, hanem napjainkban fokozott érdeklődésre tarthatnak számot. Mivel egy régóta nehezen hozzáférhető tanulmánykötetről, illetve – egészen a második bemutatandó kötet megjelenéséig – kizárólag a *Magyar Nyelvőr* fél évszázadnál is régebben megjelent számaiban olvasható hosszabb-rövidebb írásokról van szó, újbóli közlésükkel a Tinta Könyvkiadó jelentős segítséget nyújt azoknak, akiknek ezen ismeretekre aktuálisan szükségük lehet.

Az *Angol eredetű elemek a magyar szókészletben* címet viselő kötet a Tinta Könyvkiadó *Mesterművek* című sorozatának 26. darabjaként jelent meg. Ezzel a sorozattal kezdetektől az a kiadó szándéka, hogy a magyar nyelvészet korábbi korszakaiból származó, máig érvényes tudást őrző, ám napjainkra már a könyvtárakban is csak nehezen (vagy esetleg már ott sem) fellelhető szakkönyveket, szótárakat újra kézbe vehessék, forgathassák e tudományág kérdései iránt érdeklődők, mindenekelőtt az egyetemek és a főiskolák mai diákjai. A *Mesterművek*-sorozat reprint kiadványainak nagyobb része először eredetileg a 20.

század korábbi évtizedeiben, több darabja pedig még ennél is jóval régebbi időkben jelent meg. Olyan kiadványokkal együtt vehetjük most kézbe Ország László kötetét, mint például Baróti Szabó Dávid 1792-es *Kisdéd szó-tára*, Szirmai Antal 1806-os *Glossariuma*, illetve Balassa József 1938-as, *A nyelvek élete*, Szabó Dénes 1952-es, *A magyar nyelvemlékek* vagy éppen Bárczi Géza 1954-es, *A magyar szókincs eredete* című munkája, hogy csak néhányat említsek az azóta már közel harminc nyelvészeti kiadványt közkinccsé tevő, s minden túlzás nélkül értékmentőnek nevezhető sorozatból.

Ami az első bemutatandó kötetünket illeti, az *Angol eredetű elemek a magyar szókészletben* a *Nyelvtudományi Értekezések* című sorozat 93. kötete volt. Az Akadémiai Kiadó egyik legrangosabb nyelvészeti kiadványsorozatának ez a száma negyvenhét évvel ezelőtt, 1977-ben látott napvilágot. Az előbbi, főként a szakemberek szűkebb körének írott munkával szemben a második, a *Szóeredeztetések* című kötet esszéi ennél jóval szélesebb közönségnek szóltak és szólnak még ma is.

Mielőtt a művek ismertetésébe kezdenék, illik megemlékezni az éppen negyven éve elhunyt Ország László professzorról (1907–1984), aki a 20. század magyar tudományos világában a ha-

zai anglisztikának és amerikanisztikának éppúgy az egyik meghatározó személyisége volt, mint ahogy a lexikológiának és lexikográfiának is. Ez utóbbit igazolandó elegendő lesz talán élete fő műve, a hétkötetes *A magyar nyelv értelmező szótára* kapcsán kifejtett főszerkesztői tevékenységének vagy az egyetemi segédkönyvként megjelent, általa szerkesztett *Szótártani tanulmányok* című kiadványnak a felidézése, melynek általa írott tanulmánya a kortárs angol szótárirodalomról ad részletes képet. Ahol az angol nyelvre és a lexikográfiára vonatkozó tevékenység még összekapcsolódik, az leginkább a sok-sok kiadást megért magyar–angol és angol–magyar nagy-, közép- és kisszótárak megjelenítése, avagy a szerző éppen most ismerttetendő kötete. S ami még szintén igen figyelemreméltó, hogy Ország László egyaránt tekinthető nyelvésznek és irodalmárnak; a nyelvtudomány kandidátusa cím mellett az irodalomtudomány doktora címnek is a birtokosa volt. A már említetteken túl írt az angol és az amerikai irodalmat bemutató köteteket, és sokan forgatták a *Bevezetés az amerikanisztikába* című tankönyvét is.

Egyetemi professzorként oktatott többek között a budapesti egyetem (a mai ELTE) Bölcsészettudományi Karán, majd 1947-től 1950-ig és 1957-től 1969-ig a Debreceni Egyetemen, melynek tanszékvezető egyetemi tanára lett. Középiskolai angoltankönyv-sorozatok, egyetemi tankönyvek szerzője, aki tehát elméleti szakemberként is jelentős műveket hozott létre munkássága évtizedei alatt. 1950-ben az MTA Nyelvtudományi Intézete szótári osztályának a vezetőjévé nevezték ki. Az 1930-as évek végétől a haláláig számos művet

publikált; a tudós professzor publikációs listája kétszázánál is több tételt tartalmaz. Minderről szó esik egyrészt a *Szóeredeztetések* című kötetben a szerkesztői *Előszó*ban, másrészt a 2007-ben *Ország László válogatott írásai* címmel a Debreceni Egyetem által kiadott kötet bevezetésében (Virágos 2007). Az említett *Előszó* egyik megállapítását idézem: „Kivételes egyénisége és hatalmas tudása szinte predesztinálta őt arra, hogy tudós-tanár legyen. A tanítás, a tanulás és a tudományos munka soha nem vált el egymástól, hanem kiegészítették egymást hosszú, eredményes életpályája során.” A jelzett széles körű munkásságon belül is kiemelkedő volt a magyar és az angol nyelv szókincsével való párhuzamos foglalkozása, amely elsősorban lexikográfiai művek sokaságában – így a fentebb említett szótárakban – öltött testet, valamint több önálló tanulmány, tanulmánykötet, illetve számos rövidebb-hosszabb szóeredeztetés, szómagyarázat megírására is ösztönözte.

Az *Angol eredetű elemek a magyar szókészletben* című, 176 oldal terjedelmű munkájában Ország László a 17. század elejétől az 1970-es évek közepéig tekinti át a magyar nyelvbe került angol szavak hosszú sorát. A vizsgált szóanyag nagysága eléri az ezret; a szavak ábécérendben felsorolva megtalálhatók a munkát kiegészítő *Szómutató*ban (161–74).

A két oszlopban is csak bő tíz oldalon felsorolható szókincs vizsgálatát az előző fejezetek tartalmazzák; a felsorolásban külön jellel – a szavak elé tett tör ikonnal (†) – szerepeltet a szerző olyan angol szavakat, amelyek az elmúlt századok folyamán csupán tisztavirág-életűnek mutatkoztak a magyarban, azaz egy-egy szerzőnél alig pár alkalommal

felbukkanva és szótárakba már be sem kerülve tűntek el a nyelvünkéből.

Az egyértelműen angol eredetű, de éppen az angol nyelvben elő nem forduló, csupán „angolnak látszó”, azaz találhatóan álangol szavaknak nevezettek közül is bemutat a munka közel száz darabot. Ilyenek a magyar képzőket tartalmazó *dodzsemez*, *hippis*, *rekorder*, *okéztat*, *parkosít* stb. szavak (170–1).

A *Nyelvtudományi Értekezések* 93. kötete abban az időszakban született, amikor éppen elkezdődött az angol nyelv világkarrierje, azaz szinte szemtanúi vagyunk annak, ahogyan az angol nyelv jelentősége és népszerűsége nálunk is ugrásszerűen megnövekszik. A szerző – jól ráérezve a jövőre – igen alapos kutatómunkát végezve jut el az említett ezernél is több szóhoz, melyeket munkája fejezteiben sokoldalúan elemez.

A két nagy részből álló tanulmány első része – *Az angol szóanyag megjelenése nyelvünkben* – öt korszakra bontottan mutatja be az angol elemek anyanyelvünkbe kerülését (18–133), majd *A meghonosodás folyamatai* című második részben a vizsgált szavak írásképi, hangtani, alak- és szóképzéstani, végezetül pedig jelentésbeli beilleszkedéséről (134–51) esik szó. Érdemes elmélyedni még *A közvetett nyelvi hatás* alfejezet (148–51) példaanyagában is. Ezután még egy rövid, *Végkövetkeztetések* című befejező rész (152–4), valamint a *Függelék* következik a források jegyzékével és a már említett mutatókkal (155–76). Mivel ekkora szóanyagnak csak a töredékét is lehetetlen felidézni egy rövid ismertetés keretei között, itt hat csoportba rendezetten mutatom be az angol eredetű szavaink közül a legjellegzetesebbeket.

Először utalok a legelső 10–12, anyanyelvünkbe már az 1600-as és 1700-as évek során bekerült angol szóra. Ezeknek a felsorolása után szintén tucatnyi, különféle jelentéskörű korai szó bemutatása következik immár az 1800-as évek elejéről. Majd egy jellegzetes és fontos területnek, az orvostudománynak az ún. anglo-latinizmusai köréből meríttek tíz példát, továbbá idézek néhányat a legkorábban átvett angol közmondások és jellegzetes szókapcsolatok közül. Ezt követően az Országgh László könyvének megírása idején új jövevényeknek tekinthető angol elemekre mutatok be példákat. Végül idézem a tanulmánykötet második részének néhány nyelvészeti megállapítását, angol eredetű tükörszavak jellemző eseteivel illusztrálva a mondottakat.

A magyar nyelvbe legkorábban bekerült angol szavakról – Országgh László kutatásai nyomán – a következőket tudjuk meg. A legelső angol szó a nyelvünkben a *parlament* volt 1616-ból. A szó egy állambölcséleti mű fordításában lelhető fel (18). A szerzőhöz hasonlóan szimbolikus jelentőségűnek tarthatjuk, hogy éppen ez volt a magyarban felbukkanó legelső angol szó. Ugyanitt jelenik meg a *puritán* szó is egy szekta neveként, ez azonban hamarosan mint teológiai szakszó válik ismertté, és lesz egyúttal az anglo-latinizmusok egyik első képviselője (18). Országgh László a fentiekhez azt is hozzáteszi, hogy a *puritán* szó anyanyelvünkben „jelentésbővülésen esett át”, az eredeti mellé ’a tiszta jellemű, szigorú erkölcsű, önzetlen gondolkodású’ értelmet is megkapva. A következő évtizedek jövevényei még – különböző területeket képviselve – a *druida*, a *jacht*, a *flanell*. Kicsivel később pedig az angol

életre jellemző *lord* és *milord* (*mylord*), továbbá *lady* és *dzsentlemen* (*gentleman*) szavakkal találkozunk magyar szövegekben, azaz az angol társadalmat bemutató, ún. lokalizmusok egész sorával. Ezek egy része francia ősré megy vissza, mint például: a *büdzsé* (*budget* írásmóddal), a *komité* (*committee* írásmóddal), a *verdict* (*verdict* írásmóddal). A lokalizmusok angol eredetüket, idegen voltukat erősen őrző elemek, melyek nem, vagy csak hosszabb idő elmúltával sorolódnak a jövevényszavak csoportjához (17). A fentebb bemutatott angol elemek természetesen csak egy hosszú lista legelejét jelentik.

Az angol elemek már az 1800-at megelőző időszakokból is jellemző témakörökhöz kapcsolódtak. Az első, az 1620 és 1820 közötti időszakot követően – voltaképpen a reformkorban (1820–1849) – olyan mértékben megnő a beáramló angol szavak száma, hogy érdemes őket további témakörök szerint csoportosítani. Országh László a munkájában e korból tizenhárom jelentéstani csoportot különböztet meg. A csoportok: a politikai élet terminológiája, a társadalmi élet szavai, a lakáskultúra szóanyaga, a közlekedés, a sport, a különféle szellemi foglalkozások, a bölcsélet és vallások, az iparosodás, a mezőgazdaság, az étkezés és italfogyasztás, végül pedig az egészségügy szavai. Megjelennek továbbá az ún. egzotikák, azaz az angol nyelv közvetítésével az európai nyelvekbe, így az anyanyelvünkbe is bekerült, különböző távoli nyelvekből származó egzotikus szavak: *totem*, *mo-hikán*, *tájfün* (40).

Hasonló csoportosítás és sorrend mutatja be az 1850 és 1920 között megjelenő angol eredetű szavakat is; ekkor

újabb területek válnak fontosakká. Így feltűnik például a foglalkozások körében a *detektív* és a *boy* (eredetileg 'futárgyerek' jelentésben), a gazdasági élethez kapcsolódva a *tröszt*, a *konzorcium*, a *biznisz* szavak, valamint – mint szintén jellegzetes angol-latin elemek – az *infláció* és a *kooperáció* (47–50).

Az üzleteknek nem a vásárlás, csupán a nézegetés kedvéért való járása akkor a német közvetítéssel hozzánk érkezett *shoppíroz* szóval fejeződött ki (50); a későbbi korból idézett *shopping* a boltjárás mellett magát a vásárlást is jelenti (100); s ez a szóalak már az 1920-as években is használatban volt. (A *shoppingol* ige esetében a magyar képző nyomán létrejött, egyik álangol szavunkkal van dolgunk, amely napjainkban szinte a reneszánszát éli.)

Az egészségügyi, orvosi szavak beáramlása ugyancsak ezekben az években kezdődik; közöttük ritkán előfordulnak angol szavak is (pl. *mumpsz*), ám sokkal jelentősebb számban vannak ógörög és latin eredetű elemek felhasználásával szerkesztettek. A legtöbb ilyen szó és kifejezés mai jelentése az angolban alakult ki: *hormon* (Hippokratésznál más értelemben, de előfordult); *anesztézia*, *antiszeptikus* (a magyarban az angolhoz képest visszalatinosítva), valamint ide tartoznak a *neurasténia* és a *hallucináció* (57–9). Időben hozzánk közelebbi időszakból valók a *stressz*, a *streptomycin*, a *donor*, a *pacemaker* és a *genetika* szavak (126–7).

Igen gazdag anyaggal ismerkedhetnek meg a kötetben a divat iránt érdeklődő (52–4), avagy a sportnyelv szavait (77–83) tanulmányozni kívánó olvasók, de valamennyi izgalmas szó felidézésére valóban nincs mód. Az utóbbi témakör

esetében további munkákra is felhívja a figyelmet Ország László (ld. Csapó 1969, 1971).

Az angol szólások, közmondások is korán megjelennek a magyar nyelvben. Ország László áttekinti azokat az angol közmondásokat, szólásokat, szófordulatokat is, amelyek a nyelvünkbe a századok során hol angolul, hol rögtön magyar fordításban kerültek be. Néhány a legkorábbiak közül: *My house is my castle* ('házam védváram', 'a házam az én váram'), *Time is money*, *The right man in the right place*, illetve valamivel későbből a *five o'clock tea*, *fair play*, *self-made man* stb.) (ld. őket a 20., a 40. és a 136. oldalakon).

A következő példák a legújabb szókölcsonzések köréből származnak. Az 1945-től 1975-ig terjedő időszak máig igen újnak érzett elemei (111–33) közül álljon itt néhány: *ketchup* (maláj eredetű *egzóta*), *grill* és *grillez* (ez utóbbi álangol szavunk), *telex*, *hardware* és *software*, *bit* és *kód*, *menedzsment* és *infrastruktúra*, *stressz*, *státuszszimbólum*, *posztgraduális* képzés. Talán hihetetlen, de a fenti szavak valamennyien jelen voltak a nyelvünkben már a hetvenes évek első felében, azaz ismeretük, használatuk legalább fél évszázados múltra tekinthet vissza a magyarban. Főleg a legutóbbiak esetében valóban nem is gondolnánk, hogy már akkor előfordultak, annyira napjaink valóságáról szólnak.

Ezek után a már említett írásképi, hangtani, alaktani és szóképzéstani beilleszkedésről szóló fejezetek következnek, melyek elsősorban az egyetemen tanuló diákok számára hasznosak, hiszen leginkább ők rendelkezhetnek a megértéshez szükséges fonetikai, morfológiai vagy éppen szemantikai ismeretekkel.

Ebben a részben a tükörfordításokról (calque-okról) szóló oldalak a legérdekesebbek, melyeken a szerző közel 200, angol mintára létrehozott, zömében összetett szót sorol fel, például: *bankjegy*, *földalatti vasút*, *csomagterv*, *hidegháború*, *családtervezés*, *visszaszámlálás* stb. (148–51). A calque-ok kapcsán talán nem érdektelen felidézni: „létrejöttük során a befogadó nyelv az idegen szónak nem a hangtestét veszi át, hanem a jelentéstartalmát és a belső formáját [...]. Gyakran az a hivatásuk, hogy egy már gyökeret vert idegen szót szorítsanak ki”, ld. pl. a *weekend* helyett a *hétvégét* (148).

E szavak esetében egyfajta, ún. közvetett nyelvi hatásról lehet beszélni; közülük azokra érdemes különösen odafigyelni, amelyek nagy hasonlóságuk ellenére sem 100%-ig azonosak az angol eredetivel (*felhőkarcoló* és nem **égkarcoló*, mint angolul a *skyscraper*, *labdarúgás* és nem **láblabda*, mint angolul a *football*). Vagyis ezek inkább tüköralakzatok, semmint tükörfordítások, illetve sok példa van az ún. hibrid összetételekre, melyekben csak a tükörszó egyik fele van lefordítva magyarra, a másik fele angol szó maradt (magyar helyesírással): *agytröszt*, *dalfesztivál*, *összkomfortos*, *starthely* (151).

A reprint kiadásra visszatérve: a kötetre a figyelmet felhívó borítóterv Heiszer Erika munkája. A különböző korokból származó térképrészletek az Egyesült Királyságot, Ausztráliát és az Amerikai Egyesült Államokat mutatják, a kötet címéhez és témájához igen jól illeszkedő módon. Az új kiadásban megjelent, *Angol eredetű elemek a magyar szóképzésben* című munkát valamennyi, a magyar mellett az angol nyelv iránt is érdeklődő olvasónak a figyelmébe lehet ajánlani. A jelen írás második felében

a *Szóeredeztetések* című kötetet mutatom be röviden, amely szintén az értékmentés jegyében jelent meg. A néha csupán egy-másfél oldalas (*jonatán, pingpong, pingvin*), máskor akár tíz oldalt is meghaladó terjedelmű írások (*klub, komfort, quaker és kvekker*) a vizsgált szavak ábécérendjében felsorakoztatva kaptak helyet a kötetben. Ezeket és a többi itt szereplő szót e kötet nélkül csupán pár, a magyar szókincs kérdéseit tudományos igényvel búvárló nyelvészen, nyelvészpalántán kívül alig valaki kutatná fel az évtizedekkel ezelőtt megjelent folyóiratszámok sárguló oldalain. Így azonban jóval nagyobb olvasótábor számára válik az általuk hordozott ismeretanyag ismételt hozzáférhetővé, és a felhalmozott tudás nem megy veszendőbe. Az 53 vizsgált szó nagyon nagy része megtalálható az előzőekben bemutatott kötetben, ahol azonban hasonlóan részletes tárgyalásukra nem volt mód.

Nem véletlen, hogy e kisebb formátumú kötet *Az ékesszólás kiskönyvtára* sorozatban, annak 88. részeként jelent meg. A szóeredeztetések forrását a szerzőnek a *Magyar Nyelvőr* folyóirat *Szó- és szólásmagyarázatok* című rovatában rendszeresen megjelent írásai képezik; tudományos színvonal és érték szempontjából ezek sem maradnak el a tanulmánykötettől, de a témákat tekintve szélesebb érdeklődésre tarthatnak számot. (A jövevényszavak történetét tárgyaló egyes írások eredeti megjelenési időpontját és helyét a könyv 209–10. oldalán találjuk.)

Ennek a második könyvnek az ismertetését szívesen kezdem Devecseri Gábor neves huszadik századi költőnk játékos versének címével, amely így hangzik: *Miért teve a teve?* Sokszor teszünk fel

hasonló kérdéseket más, különlegesebb állat-, növény-, étel- és italnevek vagy akár környezetünk tárgyainak elnevezése kapcsán is. Miért kenguru a kenguru? Miért hívják pingvinnek a pingvint? Honnan ered a póniló neve? Miért nevezzük szendvicznek a szendvicset, és ki vagy mi lehet a szendvicsember? Mit lehet tudni a panoráma szóról? Mióta használatos a trafik szavunk? Honnan jön, és mit jelent a viadukt? És miért kell egyáltalán rácsodálkozni a hobbi, a komfort, a teszt vagy éppen a pléd szavunkra; ki ne ismerné őket kora ifjúsága óta?! A *Szóeredeztetések* című kötetet elolvasva a fenti kérdésekre és még sok másra is választ kaphatunk. Az imént felsorolt mintegy egy tucat szónak és számos társuknak az eredetét, anyanyelvünkbe való bekerülésének olykor kalandos történetét, kiejtésük változásának, mai helyesírásuk kialakulásának nem is egyszer kanyargós útját mutatja be ez az Ország László szómagyarázó írásaiból készült válogatás. A vizsgált szavak között szerepel még egyebek között több növény- (*jonatán, grapefruit*), étel- és italnév (*szendvics, koktél, viszki*), jó pár, a különféle sportokhoz kapcsolódó fogalom (*kajak és kenu, pingpong, zsoké, turf, meccs*), valamint az utazással kapcsolatos szavak sora (*makadám, viadukt, propeller*).

De mindennapi életünk, modern körünk olyan tartozékai sem hiányoznak a magyarázatot igénylő tárgyak és fogalmak listájáról, mint a *gémkapocs*, a *hall*, a *lift*, a *vécé*, a *ventilátor*, a *dukkózás*. Jó néhány szó pedig (ld. *quaker* és *kvekker, teszt, tabu, totem*) eredetileg a vallás témakörébe tartozott, számosan pedig az indián élet helyszíneit, kellékeit, egyéb jellemzőit (*préri* és *wigwam; mokaszin,*

lasszó; skalpol, tetovál vagy a már idézett *kajak, kenu, tabu* és *totem*) mutatják be – jellegzetes egzotikusként. Vannak kifejezetten Angliát, az angol történelmet felidéző szavak, mint a *demokrácia, a parlament, a klub, a lord – milord – lord mayor* szavak hármasa stb. Az amerikai angol nyelvből származó szavak sora is rendkívül változatos, többek között a már említett *quaker, a jenki, a revolver, a zsilett, a simi* tartoznak ide. Az utóbbi cikkben sokak gyermekkori játékaik, a *similabának* a szakszerű leírását is elolvashatjuk. Anélkül, hogy a szavak eredetére részletesebben kitérnék, jelzem, hogy van közöttük jó néhány tulajdonnévből származó, mint a *makadám, a szendvics* vagy a *watt* szavunk, van számos ógörög – ld. *panoráma* –, avagy latin elemekre visszamenő, a *propeller* például a *propellere* 'előre hajt' latin igéből, vagy a *viadukt*, amely az ókori vízvezetékek nevéhez – *aqueductus* – hasonlóan, de jóval később és mesterségesen lett kialakítva.

A szerző a szavak történetének feltárása közben hol a botanikában, hol a különféle ételek és italok világában, hol pedig a sporttörténelemben mutatkozik rendkívül jártasnak, s társaságában nyomon követhetjük a nagy földrajzi felfedezések eseményeit éppúgy, mint egyes tudományos eredmények születését. Ha az angol szigetvilágban maradunk, a *viszki* (whisky) kapcsán megtudjuk, hogy eredeti (tkp. lerövidült) ír-skót neve az élet vizét jelenti (hasonlóan e nemes ital francia elnevezéséhez). A kötet egyik leghosszabb, ugyanakkor rendkívül érdekes írása a *komfort* szóalaknak és jelentésének a változásait követi nyomon a kezdetektől, azaz a szónak a latinból (*con + fortis*) az ófrancián és francián

át az angol nyelvbe való kerüléséig, sőt napjainkig, bemutatva jelentésének a lelki vigasztól és bátorítástól az angol polgárság életformájához tartozó kényelem értelemig való átalakulását.

Szóeredeztetések címen 53 jövevényt szavunk magyarázatát találjuk a nagyjából 200 oldalas könyvben. A kötet tanulmányozható akár párhuzamosan is az *Angol eredetű elemek a magyar szókészletben* című munkával, de olvasható önállóan is. A zömmel közel fél évszázada, de néha annál is korábban keletkezett szövegek ma is olvasmányosak, élményt adóak, a szóelemzések elolvasása igazi kalandozást jelent a szókincsünk egyik igen érdekes területén. S míg e szavak egy részét már alig érezzük idegennek, addig mások mind hangalakjuk, mind helyesírásuk tekintetében erősen megőrizték idegen szó voltukat, és éppen emiatt keltik fel az érdeklődésünket. Az *ékesszólás kiskönyvtára* sorozat ismerői nem fognak csalódni a kötetben, de remélhetjük, hogy számos olvasó felfigyel Ország László régi-új tanulmánykötetére is. Különösen szívesen ajánljuk ezeket a könyveket a magyar-, illetve angolórákat nyelvi példákkal színesíteni akaró tanárkollégák, valamint a nyelvtanuló diákok figyelmébe.

Az *Angol eredetű elemek a magyar szókészletben* című tanulmánykötet befejezésében Ország László az angolul beszélő világgal való, negyedfél évszázados kapcsolatról ír; mára ez a kapcsolat immár öt évszázadossá vált, jelentőségét tekintve pedig vetekszik bármely korábbi nyelvi kapcsolatunk erősségével. S bizony nem ártana, ha valaki a fenti művek nyújtotta minták nyomán felbuzdulva megírná az angol elemek nyelvünkbe kerülésének 21.

századi folytatását. Sok tudomány szaknyelve, de akár a fiatalok egy részének nyelvhasználata ugyanis lassan egyáltalán nem lesz érthető a beáramló angol elemek számbavétele nélkül.

Szakirodalom

- Csapó József 1969. *A magyar sportnyelv angol jövevényszavai 1895–1965*. Bölcsészdoktori disszertáció. KLTE. Debrecen.
- Csapó József 1971. A magyar sportnyelv angol eredetű elemei adaptációjának

kérdéséhez. *Magyar Nyelvjárások* 17/29–39.

Virágos Zsolt 2007. *Országgh László válogatott írásai*. Kossuth Egyetemi Kiadó. Debrecen.

Bodnár Ildikó

Miskolci Egyetem BTK

Modern Filológiai Intézet

Alkalmazott Nyelvészeti és

Fordítástudományi Tanszék

E-mail: ildikobodnar@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-5405-1498>